

บันทึกการตอบข้อหารือกรมอนามัย
เรื่อง แนวทางการควบคุมกิจการให้บริการตัดแต่งกิ่งไม้หรือต้นไม้

สำนักงานเทศบาลนครได้มีหนังสือเพื่อขอหารือเกี่ยวกับแนวทางการควบคุมกิจการให้บริการตัดแต่งกิ่งไม้หรือต้นไม้ ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยมีรายละเอียดดังนี้

ด้วยเทศบาลนครได้ดำเนินการตรวจสอบพบการลักลอบทิ้งเศษกิ่งไม้ ใบไม้จากบริษัทเอกชนในบริเวณพื้นที่รกร้างข้างทาง ซึ่งสร้างความเดือดร้อนให้กับประชาชนที่พักอาศัยบริเวณใกล้เคียง ประกอบกับเทศบาลนครได้ตรวจพบว่ามีบริษัทเอกชนรับจ้างเหมาดูแลความสะอาด และตัด ตกแต่งกิ่งไม้และมีการเก็บขนนำไปทิ้ง หรืออ้างว่านำไปใช้ประโยชน์ตามหน่วยงานราชการต่าง ๆ เช่น กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงพาณิชย์ หมู่บ้านจัดสรร และคอนโดมิเนียม เป็นต้น

ในการนี้ เทศบาลนครจึงขอหารือข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ ให้คณะกรรมการสาธารณสุขพิจารณา ดังนี้

๑. เศษกิ่งไม้ ใบไม้ เป็นมูลฝอยหรือไม่
๒. บริษัทเอกชนที่มีการรับจ้างเหมาตัดแต่งต้นไม้ และเก็บขนออกไป ต้องขออนุญาตเทศบาลหรือไม่ อย่างไร

(๑) ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

ตามนิยามที่กำหนดในมาตรา ๔ ได้ให้นิยามของคำว่า “มูลฝอย” ว่าหมายถึง เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า เศษวัตถุ วัสดุพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร ถ้ำ มูลสัตว์ ชากสัตว์ หรือสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์ หรือที่อื่น และหมายความรวมถึงมูลฝอยติดเชื้อ มูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน โดยมาตรา ๑๘^๒ ได้กำหนดให้การเก็บ ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยเป็นอำนาจหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งการดำเนินการดังกล่าว ราชการส่วนท้องถิ่นอาจร่วมกับหน่วยงานของรัฐภายใต้ข้อตกลงร่วมกัน หรือหากราชการส่วนท้องถิ่นเห็นสมควร อาจมอบให้บุคคลใดดำเนินการแทนหรืออนุญาตให้บุคคลใดดำเนินการกิจการตามมาตรา ๑๘ ในการเก็บ ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยโดยทำเป็นธุรกิจหรือได้รับประโยชน์ตอบแทนด้วยการคิดค่าบริการ

^๑ ส่งพร้อมหนังสือ ที่ สธ ๐๙๔๕.๐๔/๑๐๕๔๐ ลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ ซึ่งกรมอนามัยมีถึงนายกเทศมนตรีนคร

^๒ มาตรา ๑๘ การเก็บ ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยในเขตราชการส่วนท้องถิ่นใดให้เป็นอำนาจของราชการส่วนท้องถิ่นนั้น

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ราชการส่วนท้องถิ่นอาจร่วมกับหน่วยงานของรัฐหรือราชการส่วนท้องถิ่นอื่นดำเนินการภายใต้ข้อตกลงร่วมกันก็ได้ แต่ในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์สาธารณะโดยส่วนรวม รัฐมนตรีมีอำนาจออกกฎกระทรวงโดยคำแนะนำของคณะกรรมการกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขในการดำเนินการร่วมกันได้

ในกรณีที่มีเหตุอันสมควรราชการส่วนท้องถิ่นอาจมอบให้บุคคลใดดำเนินการตามวรรคหนึ่งแทนภายใต้การควบคุมดูแลของราชการส่วนท้องถิ่น หรืออาจอนุญาตให้บุคคลใดเป็นผู้ดำเนินการรับทำการเก็บ ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยตามมาตรา ๑๘ ก็ได้

บทบัญญัติตามมาตรานี้ และมาตรา ๑๘ มิให้ใช้บังคับกับการจัดการของเสียอันตรายตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน แต่ให้ผู้ดำเนินการโรงงานที่มีของเสียอันตราย และผู้ดำเนินการรับทำการเก็บ ขนหรือกำจัดของเสียอันตรายดังกล่าว แจ้งการดำเนินการเป็นหนังสือต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่น

(๒) ความเห็นในประเด็นข้อหารือ

ข้อหารือ ๑ : เศษกิ่งไม้ ใบไม้ เป็นมูลฝอยหรือไม่

ความเห็น : เมื่อพิจารณานิยามของคำว่า “มูลฝอย” ตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขแล้ว สามารถตีความได้ว่าเศษกิ่งไม้ ใบไม้ถือเป็น “สิ่งอื่นใดที่เก็บจากถนน หรือที่อื่น” แต่ทั้งนี้การตีความว่าวัตถุใดหรือสิ่งอื่นใดเป็นมูลฝอยให้ดูจากเจตนาของเจ้าของหรือผู้ครอบครองวัตถุหรือสิ่งอื่นใดนั้นด้วย กรณีที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองมีความประสงค์ที่จะทิ้งเศษกิ่งไม้ ใบไม้ โดยไม่ได้มีการนำไปใช้ประโยชน์อื่นใด จะถือว่าเป็นเศษกิ่งไม้ ใบไม้ดังกล่าวเป็นมูลฝอย แต่หากเจ้าของหรือผู้ครอบครองมีความประสงค์จะนำเศษกิ่งไม้ ใบไม้ดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ต่อ เช่น การนำไปขาย หรือการนำไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์อื่น ๆ เป็นต้น จะไม่ถือว่าเป็นมูลฝอย

ข้อหารือ ๒ : บริษัทรับจ้างตัดแต่งต้นไม้ ต้องขออนุญาตเทศบาลหรือไม่ อย่างไร

ความเห็น : จากข้อเท็จจริงการประกอบกิจการรับจ้างตัดแต่งกิ่งไม้หรือต้นไม้ พบว่ามีลักษณะกิจกรรมหรือการดำเนินการให้บริการตัดแต่งกิ่งไม้หรือต้นไม้ และเก็บกวาดเศษกิ่งไม้ ใบไม้ไปทิ้ง หรืออาจนำไปขายหรือใช้ประโยชน์แล้วแต่กรณี ซึ่งบริษัทจะได้รับประโยชน์เป็นค่าตอบแทนจากการให้บริการดังกล่าว จะเห็นได้ว่าบริษัทไม่ได้มีลักษณะการให้บริการเก็บขนเศษกิ่งไม้ ใบไม้เป็นการเฉพาะ จึงไม่เข้าข่ายต้องดำเนินการขออนุญาตเก็บ ขน หรือกำจัดมูลฝอยตามมาตรา ๑๙^๓ แต่การที่บริษัทดังกล่าวเก็บ ขน เศษกิ่งไม้ ใบไม้ที่เกิดจากการให้บริการของตนไปทิ้งหรือกำจัดนั้น บริษัทจะต้องเก็บ ขนเศษกิ่งไม้ ใบไม้ไปส่ง ณ จุดพักมูลฝอยหรือสถานที่รับกำจัดมูลฝอยของราชการส่วนท้องถิ่น และต้องชำระค่าธรรมเนียมการจัดการมูลฝอยในส่วนที่เกี่ยวข้องให้แก่ราชการส่วนท้องถิ่นตามอัตราที่กำหนดในข้อบัญญัติท้องถิ่นด้วย

สำหรับในกรณีที่พบการลักลอบทิ้งมูลฝอยนั้น หากสำนักงานเทศบาลนครมีพยานหลักฐานที่พิสูจน์ได้ว่าผู้ใดเป็นผู้ที่ลักลอบทิ้งกิ่งไม้ ใบไม้หรือมูลฝอยในที่สาธารณะ ซึ่งเป็นการปฏิบัติที่ไม่ถูกสุขลักษณะ และเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข กฎกระทรวงสุขลักษณะการจัดการมูลฝอยทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๐ และข้อบัญญัติท้องถิ่น สำนักงานเทศบาลนครสามารถดำเนินการคดีตามขั้นตอนของกฎหมายได้ ทั้งนี้ สามารถศึกษารายละเอียดขั้นตอนการดำเนินงานได้ในคู่มือการปฏิบัติงานตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข Standard Operating Procedure (SOP) ที่เว็บไซต์ศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุข <http://laws.anamai.moph.go.th/ewtadmin/ewt/laws/main.php?filename=๑LBook>

กรมอนามัย

ศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุข

๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

หมายเหตุ : ท่านสามารถศึกษาแนวทางการตอบข้อหารือในประเด็นอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข ได้ที่เว็บไซต์ศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุข หรือสแกนได้ที่คิวอาร์โค้ดนี้

^๓ มาตรา ๑๙ ห้ามมิให้ผู้ใดดำเนินการรับทำการเก็บ ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย โดยทำเป็นธุรกิจหรือโดยได้รับประโยชน์ตอบแทนด้วยการคิดค่าบริการ เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น